

УДК 614.1:613.83:615.212.24

DOI <https://doi.org/10.32782/pub.health.2025.2.22>**Смірнова Валентина Леонідівна,**

кандидатка медичних наук,
доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7473-9826>

Хархаліс Юлія Юріївна,

здобувачка вищої освіти 5-го року навчання
за спеціальністю «Медицина» медичного факультету
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4118-9529>

Панчишин Наталія Ярославівна,

кандидатка медичних наук,
доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5786-3083>

Галицька-Хархаліс Олександра Ярославівна,

кандидатка медичних наук,
доцентка кафедри анатомії людини
Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5205-4591>

ПОШИРЕНІСТЬ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Актуальність. Наркозалежність є глобальною загрозою, що охоплює всі континенти та має серйозні соціально-економічні наслідки. **Мета роботи** – дослідження й аналіз поширеності наркотичних речовин у сучасному світі з акцентом на регіональні особливості. **Матеріали та методи.** Під час дослідження було проаналізовано актуальні наукові публікації, звіти міжнародних організацій, як-от Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). Це дало змогу виявити й оцінити масштаби проблеми, а також визначити основні виклики, пов'язані з глобальним поширенням наркотичних речовин. **Результати дослідження.** Європа є головним ринком споживання наркотиків, зокрема канабіса, кокаїну, амфетамінів та синтетичних речовин (MDMA). Азія залишається центром виробництва та транзиту наркотиків: Золотий трикутник (М'янма, Лаос, Таїланд) є осередком виробництва героїну, Афганістан – лідером з виробництва опіатів, а в Південно-Східній Азії поширюються метамфетамін і нові психоактивні речовини. Північна Америка переживає опіоїдну кризу через фентаніл, що спричиняє рекордну смертність. Основними виробниками наркотиків залишаються Колумбія, Болівія та Перу, а головними споживачами – США та Західна Європа. Африка стає ключовим транзитним вузлом, особливо для кокаїну та героїну. Найпоширеніший наркотик в Африці – канабіс, а зловживання трамадолом спричиняє серйозні проблеми. Австралія та Нова Зеландія мають високий рівень споживання кокаїну, MDMA та канабіса, особливо серед молоді. Ефективна боротьба з наркозалежністю потребує комплексного міжнародного підходу для зменшення попиту та пропозиції наркотиків, посилення контролю над їх виробництвом і розповсюдженням та профілактичних заходів. **Висновки.** Залежність від наркотиків є глобальною загрозою. Вивчення цієї проблеми дає змогу виявити основні регіони виробництва, транзиту та споживання наркотиків, а також оцінити їхній вплив на здоров'я, безпеку та соціально-економічну ситуацію в різних країнах. Розуміння цих процесів є критичним для розробки ефективних політик боротьби з наркотиками та зниження їх негативних наслідків для суспільства. Європа є основним регіоном споживання наркотиків, як-от канабіс, кокаїн, амфетамін і героїн, а також лідирує в ринку синтетичних речовин. Азія – головний виробник і транзитний хаб героїну та метамфетаміну. Північна Америка стикається з опіоїдною кризою, зокрема через фентаніл, а також зростає споживання кокаїну та метамфетаміну. Африка стає важливим ринком збуту і транзитним вузлом для наркотиків. В Австралії та Новій Зеландії високий рівень споживання кокаїну та метамфетаміну.

Ключові слова: наркотичні речовини, поширеність, континенти, глобальний контекст, сучасні виклики.

Smirnova V. L., Kharkhalis Yu. Yu., Panchyshyn N. Ya., Halytska-Kharkhalis O. Ya. Prevalence of drugs in the global context: current challenges

Topicality. Drug addiction is a global threat that spans all continents and has serious social and economic consequences. **The goal** of the work is research and analysis of the prevalence of drugs in the modern world with an emphasis on regional peculiarities. **Materials and methods.** The study analyzed relevant scientific publications and reports of international organizations such as the World Health Organization (WHO) and the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). This made it possible to identify and assess the scale of the problem, as well as to identify the main challenges associated with the global spread of drugs. **Research results.** Europe is the main market for the consumption of drugs, including cannabis, cocaine, amphetamines and synthetic substances (MDMA). Asia remains the center of drug production and transit: The Golden Triangle (Myanmar, Laos, Thailand) is a center of heroin production, Afghanistan is a leader in opiate production, and methamphetamine and new psychoactive substances are spreading in Southeast Asia. North America is experiencing an opioid crisis due to fentanyl, which has caused record deaths. Colombia, Bolivia, and Peru remain the main producers of drugs, while the United States and Western Europe are the main consumers. Africa is becoming a key transit hub, especially for cocaine and heroin. The most common drug in Africa is cannabis, and tramadol abuse is causing serious problems. Australia and New Zealand have high levels of cocaine, MDMA and cannabis use, especially among young people. An effective fight against drug addiction requires a comprehensive international approach to reduce the demand and supply of drugs, strengthen control over their production and distribution, and preventive measures. **Conclusions.** Drug addiction is a global threat. The study of this problem allows us to identify the main regions of drug production, transit and consumption, and also makes it possible to assess their impact on health, security and socio-economic situation in different countries. Understanding these processes is critical for developing effective drug control policies and reducing their negative consequences for society. Europe is the main region for the consumption of drugs such as cannabis, cocaine, amphetamines and heroin, and is also the market leader in synthetic substances. Asia is a major producer and transit hub for heroin and methamphetamine. North America is facing an opioid crisis, in particular due to fentanyl, and cocaine and methamphetamine consumption is also growing. Africa is becoming an important market and transit hub for drugs. Australia and New Zealand have high levels of cocaine and methamphetamine consumption.

Key words: drugs, prevalence, continents, global context, current challenges.

Вступ. Наркотична залежність є однією з найбільш серйозних проблем сучасного світу, яка має глобальний характер. Незаконний обіг наркотичних речовин зачіпає всі континенти, впливаючи на здоров'я населення, рівень злочинності, економічну стабільність і безпеку держав. Незважаючи на зусилля урядів і міжнародних організацій, масштаби цієї проблеми продовжують зростати, що свідчить про її складність та багатофакторність [1, 2].

Поширення наркотиків у світі має регіональні особливості, зумовлені соціально-економічними, політичними та географічними факторами. У різних частинах світу домінують різні види наркотичних речовин, а їхнє виробництво, транспортування та споживання відбуваються за складними схемами, що перетинають державні кордони. З огляду на це важливим є комплексний аналіз ситуації на кожному континенті, визначення ключових тенденцій, а також виявлення ефективних методів боротьби з незаконним обігом наркотиків [3; 4].

Мета та завдання – дослідження й аналіз поширеності наркотичних речовин у сучасному світі з акцентом на регіональні особливості.

Методи дослідження. Під час дослідження було проаналізовано актуальні наукові публікації, звіти міжнародних організацій, як-от Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). Це дало змогу виявити й оцінити масштаби проблеми, а

також визначити основні виклики, пов'язані з глобальним поширенням наркотичних речовин.

Результати дослідження. Континентальна Європа залишається ключовим регіоном для розповсюдження та споживання наркотиків, серед яких найбільш поширеними є кокаїн, канабіс, амфетаміни та героїн. Найпоширенішим наркотиком є канабіс, який вживає значна частина населення, особливо молодь. Водночас Європа є головним споживчим ринком для синтетичних наркотиків, включно з амфетаміном та MDMA (екстезі). Незаконне виробництво амфетаміну та MDMA зосереджене переважно в Нідерландах та Бельгії [2].

Європейський ринок наркотиків характеризується складною динамікою як у сфері споживання, так і у пропозиції. Так, Західна та Центральна Європа залишаються другим за величиною ринком збуту кокаїну у світі, де попит на цей наркотик стабільно високий. Амфетамін посідає друге місце за поширеністю серед стимуляторів. За останні десять років спостерігається зростання споживання нових психоактивних речовин (НПВ), що свідчить про зміну споживчих звичок. Крім того, Європа є одним із провідних ринків збуту екстазі.

Основною причиною звернень за наркологічною допомогою є вживання опіоїдів, хоча споживання канабіса трохи поступається за чисельністю звернень і майже 50 % первинних звернень пов'язане саме з ним. Аналіз стічних вод

за 2023 рік показав, що рівень споживання метамфетаміну в Західній, Центральній та Південно-Східній Європі стабілізувався після багаторічного зростання. Особливо вразливою є Східна Європа, де у 2022 році 1,3 % населення вживали наркотики ін'єкційним способом, а серед них рівень інфікування ВІЛ становив 25,6 %. Крім того, захворюваність на гепатит С серед ін'єкційних споживачів є найвищою у світі [2; 3].

Незаконний обіг марихуани в Західній та Центральній Європі здебільшого є внутрішньо-регіональною проблемою, проте значні обсяги смоли канабіса надходять із Північної Африки. Регіон також залишається центром виробництва синтетичних наркотиків, як-от екстазі й амфетамін, з ознаками можливого розширення виробництва метамфетаміну. До 2021 року торгівля наркотиками в даркнеті стрімко зростала, зокрема завдяки ринку «Гідра», який був ліквідований у квітні 2022 року, після чого на ринку з'явилися нові, дрібніші платформи.

Основні проблеми Європи у сфері наркотиків стосуються тимчасового припинення зростання споживання кокаїну на початку пандемії COVID-19 у 2020 році з подальшим відновленням цієї тенденції, а також зростання кількості осіб, які проходять лікування від розладів, пов'язаних із споживанням канабіса. Ринок НПВ, зокрема катинонів, розширився у Східній Європі у 2021 році, і ця тенденція зберіглася у 2022–2023 роках. Особливо тривожною залишається проблема ін'єкційного вживання наркотиків із високим рівнем інфікування ВІЛ та гепатитом С, що створює значне навантаження на систему охорони здоров'я [1; 2; 3].

Азія зберігає статус основного регіону виробництва та транзиту наркотиків, особливо героїну та метамфетаміну. Золотий трикутник (М'янма, Лаос, Таїланд) є ключовою зоною виробництва героїну, а Афганістан залишається найбільшим виробником опіатів у світі. У країнах Південно-Східної Азії спостерігається високий рівень вживання метамфетаміну у формі таблеток «яба». Крім того, у Китаї, Індії та деяких інших країнах швидко розвивається ринок нових психоактивних речовин (НПВ) [4; 5].

Азія демонструє складну й неоднорідну ситуацію у сфері споживання та виробництва наркотиків. За оцінками, понад 50 % світових споживачів опіоїдів проживають в Азії (1,1 % дорослого населення), а в Південно-Західній Азії рівень вживання опіоїдів досяг 3,2 % у 2022 році. У Східній та Південно-Східній Азії основною проблемою є метамфетамін, тоді як у Південно-Західній та Південній домінують опіати (опій, героїн), а на Близькому та

Середньому Сході – каптагон. Регіон також має найбільшу кількість споживачів ін'єкційних наркотиків – 5,2 млн осіб (2022 рік) з 779 тис. інфікованих ВІЛ та 2,8 млн з гепатитом С (ВІЛ – 29,4 % у Південно-Західній Азії, гепатит С – 65 % у Східній та Південно-Східній Азії) [6].

У 2023 році виробництво опіатів у Південно-Західній Азії скоротилося на 74 % через зниження виробництва в Афганістані (після введеної в країні у 2022 році заборони на вирощування та виробництво опію з метою зменшення нелегального обігу наркотиків), тоді як у Південно-Східній Азії воно зросло на 34 %, забезпечуючи майже 75 % світового виробництва опію. Водночас вилучення героїну знизилося, проте зафіксовано активізацію його незаконного обігу північним маршрутом, а на ринку каптагону обсяги вилучень у країнах Близького та Середнього Сходу залишаються високими [7; 8].

Основні проблеми стосуються скорочення виробництва опію на 95 % в Афганістані з квітня 2022 року, що може призвести до переходу споживачів на небезпечні синтетичні опіоїди, а також розширення нелегального ринку метамфетаміну та діяльності транснаціональних злочинних груп через слабкість державних інститутів.

Північна Америка стикається з найсерйознішою опіоїдною кризою, спричиненою поширенням фентанілу й інших синтетичних опіоїдів, що призвело до рекордного рівня смертності від передозувань. У США та Канаді високий рівень вживання кокаїну, метамфетаміну та канабіса, який дедалі більше легалізується, такі країни, як Колумбія, Болівія та Перу, залишаються основними виробниками, а Західна Європа та США – ключовими споживачами [1; 4].

Північна та Південна Америка демонструють різноманітну динаміку споживання та пропозиції наркотиків. У Північній Америці, за даними 2022 року, 2,7 % дорослого населення (9 млн осіб) повідомили про вживання опіоїдів протягом останніх 12 місяців. Регіон характеризується високим рівнем немедичного вживання стимулюючих лікарських препаратів, а також значним зростанням кількості осіб, що проходять лікування від метамфетамінових розладів, особливо в Мексиці. Важливим показником є і висока частка ін'єкційного вживання наркотиків – у 2022 році 1 % дорослого населення (3,4 млн осіб) користувалися ін'єкційним шляхом, при цьому рівень інфікування ВІЛ серед них становив 7 % [6].

Хоча обсяги перехоплення канабіса зменшуються через зниження пріоритету боротьби з його незаконним обігом, виробництво кокаїну в Пів-

денній Америці у 2022 році досягло рекордного рівня – 2757 тонн чистої речовини. Водночас географія вилучень кокаїну зміщується ближче до районів його виробництва, що дає змогу отримувати в чотири рази більше кокаїну, ніж у Північній Америці. Більша частина метамфетаміну, виробленого в Північній Америці, призначена для внутрішнього ринку, при цьому лабораторії стають більшими за розміром і обсягом, хоча кількість ліквідованих установок поступово зменшується.

Основні проблеми регіону пов'язані з опіоїдною епідемією, спричиненою нелегальними фентанілами, що призвело до рекордного зростання смертності від передозувань, особливо під час пандемії COVID-19 у 2021–2022 роках. Крім того, високий рівень споживання канабіса та зростання незаконного обігу кокаїну в Північній та Південній Америці разом із зрощенням злочинності, переміщенням населення та конфліктами в басейні Амазонки створюють додаткові виклики для систем охорони здоров'я та прав людини. Розширення ринку метамфетаміну супроводжується збільшенням шкоди, що проявляється у зростанні госпіталізацій, звернень по наркологічну допомогу та смертності від передозувань.

Африка є не лише зростаючим ринком споживання наркотиків, але й важливим транзитним пунктом у міжнародному наркотрафіку. Найбільш поширеним наркотиком є канабіс, особливо в Західній і Центральній Африці. Крім того, існує серйозна проблема неконтрольованого вживання трамадолу в Північній, Західній та Центральній Африці. Західна Африка використовується як транзитний маршрут для кокаїну з Південної Америки до Європи, а Східна Африка – для незаконного обігу героїну. У Південній Африці особливо поширене вживання синтетичних наркотиків і нових психоактивних речовин [9; 10].

У Західній та Центральній Африці у 2022 році майже 10 % населення (близько 31 млн осіб) споживали канабіс протягом останніх 12 місяців, що частково пов'язано з високим рівнем споживання в Нігерії. Крім того, у субрегіоні зафіксовано вживання опіоїдів – 1,3 % населення, при цьому немедичне використання трамадолу (без медичних показань) залишається серйозною загрозою, особливо в Північній, Західній та Центральній Африці. В інших регіонах переважають опіати, зокрема героїн, а в деяких країнах – кодеїн та опій. У Східній Африці широко вживають кат (рослинні нові психоактивні речовини), а в країнах Південної Африки – синтетичні НПР.

У 2022 році в Африці близько 1,37 млн осіб використовували наркотики ін'єкційним шляхом,

з яких 12,1 % (166 тис. осіб) були інфіковані ВІЛ. Найвищий рівень ін'єкційного вживання спостерігається в Західній та Центральній Африці (0,23 % населення), а найбільший відсоток інфікованих – у Південній Африці (22,3 %) [10; 11].

Північна Африка залишається ключовим вузлом для транзиту смоли канабіса, що експортується до Західної Європи. З 2018 по 2022 рік Африка відповідала за 44 % світових вилучень опіоїдних лікарських засобів, що пов'язано з немедичним вживанням трамадолу. Західна Африка використовується як транзитна база для кокаїну з Південної Америки, а Східна Африка часто слугує пунктом ввезення для нелегального обігу героїну з Південно-Західної Азії, який розповсюджується далі як усередині континенту, так і для експорту до Європи.

Спостерігаються великі гендерні розбіжності у вживанні наркотиків (співвідношення жінок і чоловіків серед канабіс-споживачів становить 1 : 9) та переважання молоді (до 35 років) серед осіб, що звертаються по наркологічну допомогу. Африка продовжує бути одним із ключових регіонів нелегального обігу кокаїну, героїну та канабіса, значна частина якого виробляється локально. Особливу загрозу становить опіоїдна епідемія, пов'язана з немедичним застосуванням трамадолу, а також низька доступність міжнародно контрольованих лікарських засобів для знеболювання та паліативної допомоги (у середньому 15 стандартних доз на 1 млн осіб у 2022 році). Крім того, продовжується високий рівень ін'єкційного вживання наркотиків і поширення ВІЛ, а також зростає загроза від використання невідомих наркотичних сумішей (наприклад, «ніаопе», «какруби» або «куш»), склад яких містить різноманітні шкідливі речовини.

В Австралії та Новій Зеландії рівень споживання кокаїну та MDMA є одним із найвищих у світі. При цьому загальні обсяги споживання цих наркотиків залишаються нижчими, ніж у Європі чи Північній Америці, що свідчить про переважно епізодичний характер вживання. Рівень споживання екстазі, підтверджений високим вмістом MDMA у стічних водах, значно перевищує показники інших регіонів [3; 4; 10].

Водночас регіон відзначається високими показниками споживання канабіса, особливо серед молоді, де його вживає понад 10 % населення. Особливо турбує високий рівень споживання серед учнів 15–16 років (17 % проти глобального середнього показника 5,5 %). Загальна тенденція зниження споживання метамфетаміну серед населення контрастує зі зростанням його

використання серед ін'єкційних користувачів, що призводить до серйозних наслідків – понад 40 % звернень по наркологічну допомогу в регіоні пов'язано з розладами, спричиненими метамфетаміном. Основну частину людей, які звертаються по наркологічну допомогу в Австралії та Новій Зеландії, становить молодь, причому 60 % з них не досягли 35-річного віку.

Висновки. Залежність від наркотичних речовин – одна з ключових загроз сучасного світу, яка охоплює всі континенти.

Європа залишається ключовим регіоном споживання та розповсюдження наркотиків, особливо канабіса, кокаїну, амфетамінів і героїну. Вона також є провідним ринком для синтетичних речовин, зокрема MDMA.

Азія зберігає статус основного виробника та транзитного хаба наркотиків, зокрема героїну та метамфетаміну. Золотий трикутник (М'янма, Лаос, Таїланд) є ключовою зоною виробництва героїну, а Афганістан залишається лідером із виробництва опіатів. У Південно-Східній Азії поширене вживання метамфетаміну, а ринки нових психоактивних речовин стрімко зростають.

Північна Америка стикається з опіоїдною кризою через поширення фентанілу, що спричинило

рекордну смертність від передозувань. У США та Канаді зростає споживання кокаїну, метамфетаміну та канабіса. Основними країнами – виробниками наркотиків залишаються Колумбія, Болівія та Перу, а головними споживачами – США та Західна Європа.

Африка відіграє дедалі більшу роль у міжнародному наркотрафіку як ринок збуту та транзитний вузол. Найпоширенішим наркотиком є канабіс, а безконтрольне вживання трамадолу створює значну проблему. Західна Африка є маршрутом транзиту кокаїну до Європи, а Східна – героїну. У Південній Африці активно поширюються синтетичні наркотики.

В Австралії та Новій Зеландії зафіксовано високий рівень споживання кокаїну, MDMA та канабіса, особливо серед молоді. Водночас регіон стикається зі зростанням проблем, пов'язаних із вживанням метамфетаміну, що спричиняє значне навантаження на систему охорони здоров'я.

Подальші дослідження, моніторинг змін у структурі попиту та пропозиції наркотичних речовин є важливими для своєчасного коригування політичних стратегій і заходів, спрямованих на зниження їх поширеності як на національному, так і на глобальному рівні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. UNODC, World Drug Report 2023 (United Nations publication, 2023). UNITED NATIONS New York, 2023. 70 p. UNODC, World Drug Report 2023: Executive Summary.
2. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2023a) European drug report 2023: trends and developments. https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023_en.
3. UNODC World Drug Report 2024. Harms of world drug problem continue to mount amid expansions in drug use and markets.
4. World Drug Report 2024 <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2024.html>.
5. Pierce M., van Amsterdam J., Kalkman G.A., Schellekens A., van den Brink W. Is Europe facing an opioid crisis like the United States? An analysis of opioid use and related adverse effects in 19 European countries between 2010 and 2018. *European Psychiatry*. 2021. Vol. 64 (1). P. 1–18.
6. Shylova M., Dothenko M. Methadone use during HIV infection treatment in people who inject drugs. *Resept*. 2021. No. 3. P. 357–362.
7. Cheron J., Kerchove d'Exaerde A.D. Drug addiction: from bench to bedside. *Translational Psychiatry*. 2021. Vol. 11. P. 1–14.
8. Ritchie H., Arriagada P., Roser M. Opioids, Cocaine, Cannabis, and Other Illicit Drugs. *Our World in Data*. 2022. <https://ourworldindata.org/illicit-drug-use>.
9. Shen J., Hua G., Li C., Liu S., Liu L., and Jiao J. Prevalence, incidence, deaths, and disability-adjusted life-years of drug use disorders for 204 countries and territories during the past 30 years. *Asian journal of psychiatry*. 2023. Vol. 86. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2023.103677>.
10. Zhang S., Qi X., Wang Y., Fang K. Global burden of drug use disorders by region and country, 1990-2021. *Frontiers in Public Health*, Sec. Substance Use Disorders and Behavioral Addictions. 2024. Vol. 12. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1470809>.
11. Kim S., Lee H., Woo S., Lee H., Park J., Kim T., et al. Global, regional, and national trends in drug use disorder mortality rates across 73 countries from 1990 to 2021, with projections up to 2040: a global time-series analysis and modelling study. *EClinicalMedicine*. 2025. Vol. 79. P. 1–13.

REFERENCES:

1. UNODC, World Drug Report 2023 (United Nations publication, 2023). UNITED NATIONS New York. UNODC, World Drug Report 2023: Executive Summary [in English].
2. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2023a) European drug report 2023: trends and developments. [https:// www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023_en](https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023_en). [in English].
3. UNODC, World Drug Report 2024. Harms of world drug problem continue to mount amid expansions in drug use and markets (United Nations publication, 2024) [in English].
4. World Drug Report 2024. Retrieved from: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2024.html> [in English].
5. Pierce, M., van Amsterdam, J., Kalkman, G. A., Schellekens, A., & van den Brink, W. (2021). Is Europe facing an opioid crisis like the United States? An analysis of opioid use and related adverse effects in 19 European countries between 2010 and 2018. *European Psychiatry*, 64 (1), 1–18 [in English].
6. Shylova, M., Dothenko, M. (2021). Methadone use during HIV infection treatment in people who inject drugs. *Resept*, 3, 357–362 [in English].
7. Cheron, J., & Kerchoue d'Exaerde, A.D. (2021). Drug addiction: from bench to bedside. *Translational psychiatry*, 11 (1), 1–14 [in English].
8. Ritchie, H., Arriagada, P., & Roser, M. (2022). Opioids, cocaine, cannabis, and other illicit drugs. *Our World in Data*. Retrieved from: <https://ourworldindata.org/illicit-drug-use> [in English].
9. Shen, J., Hua, G., Li, C., Liu, S., Liu, L., and Jiao, J. (2023). Prevalence, incidence, deaths, and disability-adjusted life-years of drug use disorders for 204 countries and territories during the past 30 years. *Asian journal of psychiatry*, 86. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2023.103677> [in English].
10. Zhang, S., Qi, X., Wang, Y., & Fang, K. (2024). Global burden of drug use disorders by region and country, 1990–2021. *Frontiers in Public Health*, 12, <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1470809> [in English].
11. Kim, S., Lee, H., Woo, S., Lee H., Park J., Kim T. et al. (2025). Global, regional, and national trends in drug use disorder mortality rates across 73 countries from 1990 to 2021, with projections up to 2040: a global time-series analysis and modelling study. *EClinicalMedicine*, 79, 1–13 [in English].

Отримано: 29.05.2025
 Рекомендовано: 02.07.2025
 Опубліковано: 29.12.2025